

Speekselsteen

Wat is een speekselsteen

Een speekselsteen bestaat uit kalk en komt vooral voor in de uitvoergang van de speekselklier en zelden in de klier zelf; soms zijn er meerder stenen. Speekselstenen komen meestal voor in de uitvoergang van de onderkaakspeekselklier (90%) die in de mondbodem is gelegen. Ongeveer 10% komt voor in de uitvoergang van de oorspeekselklier. Speekselstenen in de uitvoergang van de kleine speekselkliertjes zijn zeldzaam. De grootte van een speekselsteen kan variëren van enkele millimeters tot enkele centimeters. Een speekselsteen kan klachten veroorzaken die worden gekenmerkt door pijn en zwelling in het gebied van de speekselklier voorafgaande aan of tijdens de maaltijden. Door obstructie door de speekselsteen ontstaat stuwning van speeksel in de speekselklier (het speeksel kan niet weg) waardoor klachten optreden. Deze verdwijnen vaak na enige tijd vanzelf omdat beperkte afvloed van speeksel langs de steen meestal mogelijk is. Wanneer de steen in de speekselklier zelf is gelegen, zijn er lang niet altijd klachten omdat dan vaak geen stuwning van speeksel optreedt.

Hoe ontstaat een speekselsteen

Speekselstenen bestaan vaak uit calciumcarbonaat, calciumfosfaat en/of calciumcitraat. In het speeksel zijn allerlei elektrolyten aanwezig zoals calcium, carbonaat, fosfaat en citraat. Rond afgestoten weefselcellen van de uitvoergang of een in de uitvoergang aanwezige slijmprop kunnen deze elektrolyten neerslaan en ontstaat een zogenaamde kristallisatiekern. Als deze kristallisatiekern eenmaal is ontstaan, zullen steeds meer elektrolyten uit het speeksel neerslaan en ontwikkelt zich een speekselsteen. Dit is te vergelijken met het ontstaan en uitgroeien van ketelsteen in een fluitketel of waterkoker.

Hoe wordt de diagnose gesteld

Een speekselsteen hoeft geen klachten te geven en wordt soms bij toeval ontdekt bijvoorbeeld op een röntgenfoto van de kaak. Wanneer een speekselsteen klachten veroorzaakt, wordt een röntgenfoto gemaakt om de precieze plaats van de speekselsteen te bepalen.

De behandeling

De behandeling bestaat uit verwijding van de speekselsteen. Na de lokale verdoving wordt via een sneetje in de mondbodem de uitvoergang van de speekselklier geopend, waarna de steen kan worden verwijderd. Het sneetje wordt met enkele losse hechtingen weer gesloten om de afvloed van de klier niet te belemmeren.

Meestal is verwijding onder plaatselijke verdoving via de mond mogelijk; soms is verwijding onder algehele narcose noodzakelijk. Wanneer de speekselstenen in de speekselklier zelf is gelegen, wordt de speekselklier verwijderd.

